

ЗОБРАЖЕННЯ ЖІНКИ-УКРАЇНКИ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ Л.УКРАЇНКИ «БОЯРИНЯ»)

Гришко О. П.,

аспірантка кафедри журналістики та філології

Українським жінкам властива споконвіку самозаглибленість, ліризм, естетизм та філософічність українського характеру. Головне, це чуттєве ставлення до навколишнього світу. Українська жінка живе казкою від тисячоліть, і саме ця здатність до створення психологічно гармонійного середовища стає основою збереження роду і тієї стабілізуючої ролі, яку відіграє саме жінка в українській родині, це та сама Берегиня роду [1]. У Гоголя жінка зображена лише як господиня дому, яка може тільки лити сльози, коли коханий іде на війну. Вона сприймає неповагу до себе як належне. Жінці в народно-визвольних змаганнях була відведена роль хранительки родинного вогнища, самозреченої матері-виховательки свідомих «синів-борців».

Жінка після століть забуття, «творчого сну» вийшла за межі призначення, вигаданого поколіннями, а не обраного самостійно, що призвело до руйнування структури патріархальної родини, дисгармонізації стосунків між поколіннями, послаблення родинної ієрархії, зміни моральних норм. Поки що важко поєднувати відчуття свого призначення та слідування йому з тим, що складає основу життя кожної людини – з творенням сімейного ладу, що, на жаль, під силу лише жінці [4].

Леся Українка була інтелектуальною феміністкою: добре ознайоmlена як з літературними, так і з філософськими теоріями своєї доби, вона часто порушувала перед глибокі філософські проблеми. Замість того, щоб описувати становище «пересічної» жінки з її проблемами, Леся Українка, дбаючи про багатомірне зображення жіночої ментальності, створювала образи неординарних жінок великої сили волі й інтелекту, поставлених перед проблемою самореалізації через власний вибір.

Драми Лесі Українки відкривають дорогу в українську літературу жіночим дійовим особам, які, будучи складними особистостями, залишались водночас жінками з тіла і крові, – людьми з інтелектуальними та емоційними потребами. Авторка досягає багатогранних зображень жінок за допомогою різних художніх засобів, зокрема епітетів, метафор, порівнянь, діалогів та монологів, використовувала окличні синтаксичні фігури для підкреслення емоційного характеру української жінки.

У деяких п'єсах Лесі Українки «фемінне» переважає над «маскулінім». До цієї категорії належить і «Бояриня». У цій драмі жінка-українка домінує над своїм чоловіком. Проте, слід зазначити, що не завжди ці жінки в моральних чи будь-яких інших аспектах вищі від чоловіків, з котрими поділяють життя. По суті, однією з визначальних характерних особливостей жінок у творчості Лесі Українки є їхня здатність помилятися. У «Боярині», наприклад, Оксана добре розуміє, що вона відповідальна за своє падіння, яке відбувається через засліплену любов до Степана, а також і через власний страх перед конфліктною ситуацією. Замість того, щоб докоряти своєму недосконалому чоловікові та обставинам, що призводять її до трагедії, Оксана бере на себе повну відповідальність за свої вчинки і приймає долю як кару. Вразливість, представлена на тлі трагічної любові, притаманна всім жінкам у творах Лесі Українки. Вона сприяє розкриттю повноти характеру героїнь так само, як і надана їм схильність до марнославства та інших хиб, традиційно притаманних чоловікам.

У драмі «Бояриня» яскраво проявляється спорідненість феміністичної та націоналістичної проблематики. Фемінізм зливається з націоналізмом, бо в дійсності обидва поняття в розумінні письменниці поставали як ідеології визволення. У результаті з'явився український феміністичний націоналізм [2].

Оксана – діяльна натура, але не героїчна. Вона хоче жити громадським життям, вона не може замкнутись у своїй сім'ї :

«– Кому потрібне те моє здоров'я, та й я сама?

– Мені, моя єдина! Я ж так тебе люблю !», – і ця відповідь Степана, яка б задовольнила пересічну жінку, не задовольняє Оксану. Вона все мусить або вишивати прапор для Дорошенка, або збирати гроші на визвольну боротьбу, хоча б носити корогву («Я перша братчиця в дівочім братстві») – аби тільки не сидіти без діла («насліддя я лузати не люблю»).

Коли ж виявляється, що поліцейний режим перекрив їй буквально всі можливості для самовияву, вона згасає, не в силі ані виступити на боротьбу проти гніту, ані вигадати для себе нові форми самовияву: «Я гину, в'яну, жити так не може!»

Вона порівнює долі Степана і свою із заіржавілими шаблями, зброею, яка не знайшла вжитку: «А нас важка, страшна душила змора, і нам не вділено було снаги ту змору подолати...»

Отже, Леся Українка зображує жінку, що прагне самореалізації в житті та злагоді в сім'ї.

Список використаних джерел

1. Зборовська Н. Фемінний характер української ментальності: За допомогою літературного дзеркала / Н. Зборовська // Сучасність. - 2001. - №7-8. - С. 146-155.
2. Крупка М.А. Рецептивні моделі творчості Лесі Українки: гендерний аспект / М.А. Крупка // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство. - Вип. XII. - Рівне: РДГУ, 2002. - С. 25-38.
3. Українка Л. Твори у 5 т. / Л. Українка – К., 1956. – Т.5.
4. Кірошка І. Фемінізація у літературному просторі: особливості інтерпретації жіночих образів, або Чи потрібна гендерна рівність? / І. Кірошка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://h.ua/story/13574/#ixzz2ta0iRJC8>

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 186-188.